

INHOUD

Deel een
Londen, 24 juli 1930
9

Deel twee
Londen, 15 mei 1931
59

Deel drie
Londen, 12 april 1937
139

Deel vier
Hotel Cathay, Sjanghai, 20 september 1937
165

Deel vijf
Hotel Cathay, Sjanghai, 29 september 1937
189

Deel zes
Hotel Cathay, Sjanghai, 20 oktober 1937
217

Deel zeven
Londen, 14 november 1958
317

HOOFDSTUK 1

In de zomer van 1923, de zomer na mijn afstuderen in Cambridge, besloot ik dat mijn toekomst in de hoofdstad lag en nam ik een appartement aan Bedford Gardens nummer 14b in Kensington, hoewel mijn tante graag had gezien dat ik naar Shropshire terugkeerde. Ik herinner me dat nu als een ongekend mooie zomer. Na jaren omringd te zijn geweest door studiegenoten, zowel op de middelbare school als op de universiteit, schepte ik groot genoeg in mijn eigen gezelschap. Ik genoot van de Londense parken, van de rust van de leeszaal in het British Museum; ik verdeed hele middagen met slenteren door Kensington, intussen mijn toekomst uitstippelend en af en toe stilstaand om me erover te verwonderen dat je hier in Engeland, zelfs in het hartje van zo'n immense stad, klimplanten zich aan de gevels van fraaie huizen ziet hechten.

Tijdens een van die ontspannen wandelingen liep ik heel toevallig een oude schoolvriend, James Osbourne, tegen het lijf, en toen ik hoorde dat hij vlak bij me woonde, opperde ik dat hij eens langs moest komen als hij weer in de buurt was. Hoewel ik de eerste bezoeker in mijn appartement toen nog moest ontvangen nodigde ik hem vol zelfvertrouwen uit, want ik had het adres met zorg gekozen. De huur was niet hoog, maar mijn hospita had het huis smaakvol ingericht op een wijze die een gezapig victoriaans verleden opriep; in de zitkamer, waar de eerste helft van de dag heel veel zon kwam, stonden een tamelijk oude bank, twee gerieflijke leunstoelen, een antiek dressoir en een eikenhouten boekenkast met broze encyclopedieën – dat alles zou naar mijn overtuiging de goedkeuring van iedere bezoeker kunnen wegdragen. Bovendien was ik vrijwel onmiddellijk nadat ik het appartement had gehuurd naar Knightsbridge gewandeld om er een Queen Annetheeservies

aan te schaffen, enkele pakjes uitstekende thee en een groot blik koekjes. Toen Osbourne een paar dagen later dan ook op een ochtend onverwachts aankwam, kon ik hem een en ander voorzetten met een zelfverzekerdheid waaruit hij op geen enkel moment kon afleiden dat hij mijn eerste gast was.

Gedurende het eerste kwartiertje liep Osbourne ongedurig mijn zitkamer rond; hij complimenteerde me met het huis, bestudeerde nu eens dit, dan weer dat en keek telkens uit het raam om zich hardop te verbazen over wat zich daar beneden afspeelde. Ten slotte liet hij zich op de bank ploffen en konden we nieuwtjes uitwisselen – over onszelf en over oude schoolvrienden. Ik weet nog dat we eerst een poosje spraken over de activiteiten van de vakbonden voordat we een lange, plezierige discussie aangingen over de Duitse filosofie, wat ons in staat stelde elkaar te demonstreren hoezeer we ons aan onze respectieve universiteiten in intellectueel opzicht hadden bekwaamd. Toen stond Osbourne op, begon weer te ijsberen en zette al heen en weer lopend zijn diverse toekomstplannen uiteen.

‘Ik voel er wel voor om in de uitgeverij te gaan, weet je. Kranten, tijdschriften, dat soort dingen. Eigenlijk zou ik graag een eigen rubriek schrijven. Over politiek, maatschappelijke kwesties. Tenminste, zoals ik al zei, als ik niet besluit om zelf in de politiek te gaan. Zeg, Banks, heb je écht geen idee wat je wilt gaan doen? Kijk, de wereld staat voor ons open’ – hij wees naar het raam – ‘en je bent toch zeker wel iets van plan?’

‘Ja, hoor,’ antwoordde ik glimlachend. ‘Ik heb een paar dingen in gedachten. Als het zover is zal ik het je laten weten.’

‘Wat voer je in je schild? Kom, voor de draad ermee! Ik ontfutsel het je nog wel!’

Maar ik liet niets los, en even later wist ik hem weer te betrekken in een discussie over filosofie of poëzie of iets dergelijks. Rond het middaguur schoot Osbourne opeens te binnen dat hij een lunchafspraak aan Piccadilly had, en hij begon zijn spullen te vergaren. Tijdens het weggaan draaide hij zich bij de deur om en zei: ‘O ja, ouwe makker, dat wilde ik nog tegen je zeggen: ik ga vanavond naar een receptie. Ter ere van Leonard Evershott. De magnaat, weet je wel. Het feest wordt gegeven door een oom van me. Het is een beetje

kort dag, maar ik vroeg me af of je soms zin had om mee te gaan. Ik meen het serieus. Ik was allang van plan om eens bij je aan te wippen, maar ik ben er domweg niet aan toegekomen. Het is in de Charingworth Club.’

Toen ik niet meteen reageerde deed hij een stap in mijn richting en zei: ‘Ik moest aan je denken omdat me iets te binnen was geschoten. Ik herinnerde me dat je altijd maar van me wilde weten hoe ik toch aan al die “goede connecties” kwam. O, kom zeg! Doe nou niet alsof je dat niet meer weet! Je hoorde me altijd onbarmhartig uit. “Goede connecties? Wat wil dat eigenlijk zeggen, goede connecties?” Nou, dacht ik, daar krijgt die goeie ouwe Banks de kans om die “goede connecties” met eigen ogen te zien.’ Toen schudde hij zijn hoofd, als om een bepaalde herinnering, en hij zei: ‘Grote goedheid, wat was je op school toch een vreemde vogel.’

Ik geloof dat ik op dat moment definitief instemde met zijn voorstel voor die avond – een avond die, zoals ik nog zal uitleggen, van veel groter belang zou blijken dan ik me toen kon indenken – en ik liet hem uit zonder op enigerlei wijze mijn wrevel over zijn laatste woorden te laten merken.

Nadat ik weer was gaan zitten groeide mijn ergernis alleen maar. Het geval wilde dat ik meteen had begrepen waar Osbourne op zinspeelde. Het zit zo dat ik gedurende mijn schooltijd herhaaldelijk van Osbourne had horen zeggen dat hij ‘goede connecties’ had. Het was een uitdrukking die strijk en zet werd gebezigd wanneer men het over hem had, en ik geloof dat ook ik me er in verband met hem van bediende telkens als daar aanleiding toe leek te zijn. Het was inderdaad een begrip dat me fascineerde: de veronderstelling dat hij op een of andere geheimzinnige wijze in connectie stond met verscheidene hogere rangen en standen, ook al verschilde hij wat betreft uiterlijk en gedrag niet van de rest van ons. Ik kan me evenwel niet voorstellen dat ik hem ‘onbarmhartig uithoorde’, zoals hij had beweerd. Het onderwerp was weliswaar iets waarover ik toen ik een jaar of veertien, vijftien was veel nadacht, maar Osbourne en ik waren op school niet bijzonder dik bevriend geweest, en voor zover ik me kan herinneren heb ik het tegenover hemzelf slechts één keer ter sprake gebracht.

Dat was op een mistige herfstochtend, en we zaten getweeën op een laag muurtje bij een plattelandshotelletje. Ik vermoed dat we toen inmiddels in de bovenbouw zaten. We waren aangewezen als gidsen bij een veldloop en wachtten tot de renners over een nabijgelegen akker uit de mist opdoken en we hun de goede richting naar een modderig weggetje konden wijzen. We verwachtten de renners voorlopig nog niet en hadden dan ook over van alles en nog wat zitten kletsen. Het was bij die gelegenheid, daar ben ik van overtuigd, dat ik Osbourne vroeg hoe het toch zat met die 'goede connecties' van hem. Osbourne, weliswaar zeer uitbundig maar bescheiden van aard, probeerde het gesprek een andere wending te geven. Maar ik bleef aandringen tot hij ten slotte zei: 'Hè, hou toch op, Banks. Het is allemaal maar onzin, er valt niets te analyseren. Ik ken nu eenmaal een heleboel mensen. Iedereen heeft ouders, ooms, familievrienden. Ik snap niet waarom je je daar het hoofd zo over moet breken.' Omdat hij meteen besepte wat hij had gezegd, had hij zich omgedraaid en mijn arm aangeraakt. 'Het spijt me vreselijk, kerel. Dat was ontzettend tactloos van me.'

Deze faux pas leek Osbourne meer dwars te zitten dan mij. Sterker nog, het is niet onmogelijk dat hij al die jaren last van een kwaad geweten heeft gehad, zodat hij door te vragen of ik hem die avond naar de Charingworth Club wilde vergezellen in zekere zin probeerde iets goed te maken. Overigens was ik, zoals gezegd, op die mistige morgen allerm minst geschokt door zijn, toegegeven, gedachteloze opmerking. Eigenlijk was het mij danig gaan irriteren dat mijn schoolvrienden, al mochten ze nog zo graag badinerend doen over vrijwel al je andere tegenslagen, grote ernst betrachtten zodra de afwezigheid van mijn ouders ter sprake kwam. Het mag gek klinken, maar ik had er toen allang niet zoveel moeite meer mee dat ik geen ouders had, noch andere naaste familie in Engeland, op mijn tante in Shropshire na. Zoals ik vaak tegen de anderen op school opmerkte: op een kostschool als de onze hadden we allemaal geleerd ons zonder ouders te redden, en mijn situatie was helemaal niet zo bijzonder. Als ik er nu op terugkijk lijkt het niettemin waarschijnlijk dat mijn fascinatie met die 'goede connecties' van Osbourne in elk geval gedeeltelijk te maken had met wat ik

toentertijd beschouwde als mijn volslagen gebrek aan connectie met de wereld buiten de St. Dunstan. Dat ik mettertijd zelf zulke connecties zou aanknopen en me zou opwerken, daar twijfelde ik niet aan. Maar het kan zijn dat ik meende van Osbourne iets heel belangrijks te kunnen leren, iets over hoe zulke dingen in hun werk gingen.

Toen ik eerder zei dat Osbournes woorden bij het verlaten van mijn appartement me enigszins hadden gekrenkt, doelde ik evenwel niet op het feit dat hij erop had gezinspeeld dat ik hem vele jaren geleden had ‘uitgehoord’. Waar ik wel aanstoot aan had genomen was zijn achteloze uitspraak dat ik ‘op school zo’n vreemde vogel’ was geweest.

Het is me in feite altijd een raadsel gebleven waarom Osbourne die ochtend zo iets over me heeft gezegd, want volgens eigen herinnering had ik me uitstekend aan het Engelse schoolleven aangepast. Ik geloof niet dat ik iets heb gedaan waarmee ik mezelf in verlegenheid heb gebracht, zelfs niet gedurende mijn eerste weken op de St. Dunstan. Van mijn allereerste dag herinner ik me bijvoorbeeld dat me een maniertje opviel dat veel jongens zich aanmaten als ze stonden te praten: ze stopten hun rechterhand in een vestzakje en maakten links een soort schokschouderend gebaar om bepaalde opmerkingen kracht bij te zetten. Ik weet nog heel goed dat ik dat maniertje die allereerste dag al zo vaardig nadeed dat geen enkele van mijn medescholieren iets vreemds opviel of op het idee kwam me uit te lachen.

Met ongeveer dezelfde vermetelheid nam ik algauw de andere gebaren, uitdrukkingen en kreten over die bij mijn leeftijdgenoten populair waren en maakte ik me ook de meer verborgen zeden en gebruiken eigen die in mijn nieuwe omgeving golden. Ik kwam er in elk geval al vrij snel achter dat het niet verstandig zou zijn vrijelijk uiting te geven – zoals ik in Sjanghai geregeld had gedaan – aan mijn opvattingen over misdrijven en de opsporing daarvan. Dat ging zelfs zover dat ik, toen er tijdens mijn derde jaar daar een reeks diefstallen werd gepleegd en de hele school met veel plezier detectiveje speelde, angstvallig alleen voor de vorm meedeed. En ongetwijfeld was een restant van diezelfde tactiek er de oorzaak van

dat ik op die ochtend dat Osbourne bij me langskwam zo weinig van mijn 'plannen' aan hem onthulde.

Hoe voorzichtig ik ook was, ik kan me toch minstens twee voorvallen op school te binnen brengen waaruit blijkt dat ik me, althans incidenteel, zo heb blootgegeven dat mijn ambities enigszins duidelijk werden. Zelfs indertijd was ik niet in staat die voorvallen te verklaren, en nu kan ik dat nog steeds niet.

Het eerste deed zich voor bij de gelegenheid van mijn veertiende verjaardag. Mijn twee beste vrienden uit die tijd, Robert Thornton-Browne en Russell Stanton, hadden me meegenomen naar een tea-room in het dorp en we vermaakten ons onder het genot van scones en slagroomtaartjes. Het was een regenachtige zaterdagmiddag en alle andere tafeltjes waren bezet. Dat betekende dat er om de paar minuten nog meer doorweekte dorpsbewoners binnenkwamen, rondkeken en misprijzende blikken in onze richting wierpen, alsof we ons tafeltje prompt aan hen behoorden af te staan. Maar mevrouw Jordan, de eigenaresse, ontving ons altijd met open armen, en op de middag van mijn verjaardag meenden we het volste recht te hebben om aan het beste tafeltje in de erker te zitten, met uitzicht op het dorpsplein. Ik kan me niet veel meer herinneren van waarover we die dag spraken, maar toen we ons rond hadden gegeten wisselden mijn twee tafelgenoten een blik, waarop Thornton-Browne een in cadeaupapier gewikkeld pakje uit zijn schooltas opdiepte en me dat overhandigde.

Toen ik het begon uit te pakken merkte ik algauw dat er een heleboel lagen papier omheen zaten, en mijn vrienden schaterden het uit als ik weer een laag verwijderde, slechts om met de volgende te worden geconfronteerd. Alle tekenen wezen er dan ook op dat ik uiteindelijk een of ander schertscadeau zou vinden. Wat ik ten slotte aantrof was een sleets leren etui en, nadat ik het haakje had losgemaakt en het deksel geopend, een vergrootglas.

Ik heb het hier nu voor me liggen. Het aanzien ervan is in de loop der jaren niet veel veranderd; die middag al was het danig gehavend. Ik kan me nog herinneren dat ik dat opmerkte, evenals het feit dat het heel sterk vergrootte, verrassend zwaar was en dat er van de ivoren greep aan één kant veel stukjes afgesprongen waren.

Later zag ik pas – je hebt een tweede vergrootglas nodig om de inscriptie te kunnen lezen – dat het in 1887 in Zürich was vervaardigd.

Mijn eerste reactie op dat cadeau was er een van grote opwindning. Ik griste het naar me toe, schoof de stapels pakpapier die de tafel bedekten opzij – ik vermoed dat ik in mijn enthousiasme wel een paar vellen op de grond heb laten dwarrelen – en testte het meteen op een paar botervlekjes in het tafelkleed. Ik ging daar zo in op dat ik slechts vaag merkte dat mijn vrienden lachten op de overdreven manier die erop duidt dat het om een grapje ten koste van jou gaat. Toen ik even later opkeek, me eindelijk weer bewust van mijn omgeving, waren ze beiden in een onzeker stilzwijgen vervallen. Daarop grinnikte Thornton-Browne een beetje en hij zei: ‘Je wilt immers detective worden, dus we dachten dat je zo’n ding wel nodig zou hebben.’

Gauw herstelde ik mijn tegenwoordigheid van geest en wendde nadrukkelijk voor dat het hele gedoe een vermakelijke grap was geweest. Maar mijn twee vrienden, heb ik zo’n idee, verkeerden inmiddels zelf in verwarring omtrent hun bedoelingen, en gedurende de rest van ons verblijf in de tearoom keerde de oude ongedwongenheid niet helemaal terug.

Ik zei het al: dat vergrootglas ligt hier nu voor me. Ik heb het gebruikt bij mijn onderzoek in verband met de zaak-Mannering; ik heb het zeer onlangs opnieuw gebruikt tijdens de kwestie-Trevor Richardson. Een vergrootglas is wellicht niet het belangrijkste uitrustingsstuk in de alom bekende mythe, maar het is en blijft een nuttig stuk gereedschap voor het vergaren van bepaalde soorten bewijs, en ik heb zo’n idee dat ik mijn verjaarscadeau van Robert Thornton-Browne en Russell Stanton nog een hele tijd bij me zal dragen. Nu ik ernaar zit te kijken komt de volgende gedachte bij me op: als het inderdaad de bedoeling van mijn vrienden was me te plagen, welnu, dan zijn ze wel heel erg het slachtoffer van hun eigen grap geworden. Jammer genoeg kan ik niet meer nagaan wat er in hen omging, noch hoe ze, al mijn voorzorgen ten spijt, mijn geheime ambitie hadden ontdekt. Stanton, die had gelogen over zijn leeftijd om vrijwilliger te kunnen worden, is bij de derde slag om

Ieper gesneuveld. Thornton-Browne, heb ik gehoord, is twee jaar terug aan tuberculose overleden. Hoe dan ook, beide jongens hebben de St. Dunstan op hun zestiende verlaten, en toen ik van hun dood hoorde had ik allang geen contact meer met hen. Ik weet nog wel hoe teleurgesteld ik was toen Thornton-Browne van school ging; hij was de enige echte vriend geweest die ik sinds mijn komst naar Engeland had gemaakt, en gedurende de rest van mijn schoolloopbaan op de St. Dunstan heb ik hem erg gemist.

Het andere van die twee voorvallen dat me te binnen schiet deed zich enkele jaren later voor, in het voorlaatste schooljaar, maar mijn herinnering eraan is niet zo gedetailleerd. In feite kan ik me absoluut niet meer voor de geest halen wat er voor en na het bewuste moment is gebeurd. Wat me wel is bijgebleven is de herinnering dat ik een klas binnenliep – lokaal 15 in het oude klooster – waar het zonlicht in banen door de smalle ramen van de kruisgang stroomde en het stof dat er hing zichtbaar maakte. De docent was er nog niet, maar ik was kennelijk vrij laat, want ik weet nog dat mijn klasgenoten al in groepjes op de lessenaars, banken en vensterbanken zaten. Ik wilde me net bij zo'n kluitje van een stuk of zes jongens voegen toen ze allemaal hun gezicht mijn kant op draaiden en ik meteen begreep dat ze het over mij hadden gehad. Nog voordat ik iets kon zeggen wees iemand uit de groep, Roger Brenthurst, naar me en merkte op: 'Maar hij is toch zeker te klein van stuk voor een speurneus.'

Er begonnen er een paar te lachen, niet bepaald onvriendelijk, en daar is het bij gebleven, voor zover ik me herinner. Ik heb verder nooit meer iets opgevangen over mijn speurneusaspiratie, maar nog een poosje hierna knaagde het onbehaaglijke gevoel dat mijn geheim was ontdekt en achter mijn rug onderwerp van gesprek was geworden.

Overigens was ik al voordat ik op de St. Dunstan kwam doordrongen van de noodzaak om in verband met het hele onderwerp van mijn ambities omzichtigheid te betrachten. Mijn eerste weken in Engeland had ik namelijk grotendeels doorgebracht met rondwalen over de meent vlak bij de cottage van mijn tante in Shropshire, waar ik de diverse speurdersscenario's naspeelde die Akira en

ik in Sjanghai samen hadden uitgedacht. Nu ik alleen was moest ik vanzelfsprekend ook al zijn rollen op me nemen; verder was ik wel zo verstandig geweest, omdat ik me ervan bewust was dat ik vanuit de cottage gezien kon worden, de taferelen met ingehouden bewegingen op te voeren en onze tekst binnensmonds te prevelen – een groot contrast met de ongeremde manier waarop Akira en ik gewend waren geweest ons te gedragen.

Die voorzorgen waren evenwel niet afdoende gebleken. Op een ochtend had ik in het zolderkamertje dat mij was toebedeeld namelijk een gesprek opgevangen tussen mijn tante en een paar kennissen in de zitkamer. Mijn nieuwsgierigheid was pas gewekt doordat ze plotseling hun stemmen dempten, en even later sloop ik als vanzelf naar de overloop en leunde over de balustrade.

‘Hij is uren van huis,’ hoorde ik haar zeggen. ‘Het is toch niet goed dat een jongen van zijn leeftijd zo in zijn eigen wereldje opgaat. Hij moet vooruit gaan kijken.’

‘Maar wat had je anders verwacht?’ zei iemand. ‘Na alles wat hem is overkomen.’

‘Met piekeren schiet hij niets op,’ zei mijn tante. ‘Hij is goed verzorgd achtergebleven, en in dat opzicht heeft hij geluk gehad. Het wordt tijd dat hij zich op de toekomst richt. Ik ben van plan een eind te maken aan al die zelfbespiegelingen.’

Vanaf die dag ging ik niet meer naar de meent en ondernam ik ook in het algemeen stappen om nieuwe uitingen van ‘zelfbespiegeling’ te voorkomen. Maar ik was toen nog heel jong, en wanneer ik ’s avonds in dat zolderkamertje lag te luisteren naar het gekraak van de plankenvloer als mijn tante door de cottage liep om haar klokken op te winden en haar poezen te verzorgen, speelde ik in mijn verbeelding vaak al onze oude speurdersverhalen weer precies zo na als Akira en ik dat altijd hadden gedaan.

Maar laat ik terugkomen op die zomerdag dat Osbourne naar mijn appartement in Kensington kwam. Ik wil niet de indruk wekken dat die opmerking van hem, dat ik ‘zo’n vreemde vogel’ was, me langer dan enkele ogenblikken bezighield. In feite ging ik zelf niet lang na Osbourne de deur uit, redelijk goedgeluimd, en even later bevond ik me in St. James’s Park, waar ik tussen de bloemper-

ken wandelde en steeds meer begon uit te kijken naar de avond die in het verschiet lag.

Terugdenkend aan die middag komt het me voor dat ik het volste recht had een beetje zenuwachtig te zijn, en dat ik dat níet was is geheel kenmerkend voor de domme arrogantie die me door die vroege Londense periode heen heeft geholpen. Ik was me er natuurlijk van bewust dat deze avond van een ander niveau zou zijn dan alles wat ik op de universiteit had bijgewoond, en dat verder te verwachten viel dat ik geconfronteerd zou worden met gewoonten waarmee ik nog onbekend was. Maar ik wist zeker dat ik dergelijke problemen met de mij eigen waakzaamheid allemaal het hoofd zou kunnen bieden en het er over het algemeen goed af zou brengen. Al dwalend door het park maakte ik me zorgen van een geheel andere orde. Toen Osbourne had gesproken over gasten met ‘goede connecties’ had ik voetstoots aangenomen dat zich onder hen in elk geval enkele op dat moment vooraanstaande detectives zouden bevinden. Ik vermoed dan ook dat ik die middag veel tijd heb besteed aan het bedenken van wat ik precies zou zeggen mocht ik worden voorgesteld aan Matlock Stevenson of misschien zelfs aan professor Charleville. Steeds maar weer repeteerde ik hoe ik – bescheiden maar met een zekere waardigheid – mijn ambities uiteen zou zetten, en ik stelde me voor dat een van hen een vaderlijke belangstelling voor me opvatte, allerlei goede raad gaf en erop aandrong dat ik in de toekomst zijn hulp zou inroepen.

Uiteraard liep de avond op een diepe teleurstelling uit, ook al zou hij, zoals u straks zult zien, om heel andere redenen uitermate belangrijk blijken. Wat ik toen nog niet wist was dat detectives in dit land doorgaans niet deelnemen aan bijeenkomsten van de betere kringen. Niet omdat ze niet worden uitgenodigd: mijn eigen recente ervaringen zijn er het bewijs van dat de beau monde altijd maar weer probeert de op een bepaald moment gevierde detectives in te halen. Alleen zijn juist zij vaak serieuze, niet zelden teruggetrokken figuren, die in hun werk opgaan en weinig geneigd zijn tot onderlinge contacten, laat staan tot contacten met de ‘society’ in het algemeen.

Zoals gezegd, dat besefte ik nog niet toen ik die avond bij de

Charingworth Club aankwam, waar ik Osbournes voorbeeld volgde en de in fraai uniform gestoken portier opgewekt begroette. Een paar minuten nadat we de volle zaal op de eerste verdieping waren binnengegaan stond ik evenwel met beide benen op de grond. Ik weet niet meer hoe het precies in z'n werk ging – want ik had nog geen tijd gehad om de identiteit van een van de aanwezigen vast te stellen – maar ik werd overmand door een soort intuïtieve openbaring die me het gevoel gaf dat mijn eerdere opwinding vreselijk onnozelen was geweest. Opeens kwam het me ongelooflijk voor dat ik ooit had verwacht dat Matlock Stevenson of professor Charleville op vriendschappelijke voet stonden met de financiers en ministers die me, zo wist ik, omringden. Ik was zelfs zo van mijn stuk gebracht door deze discrepantie tussen de bijeenkomst waarop ik was gearriveerd en de bijeenkomst waaraan ik de hele middag had lopen denken, dat al mijn zelfvertrouwen me, tijdelijk althans, in de steek liet, en tot mijn grote ergernis kon ik er wel een halfuur niet toe komen om van Osbournes zijde te wijken.

Ik ben ervan overtuigd dat diezelfde geagiteerde gemoedsgesteldheid verklaart dat, als ik nu aan die avond terugdenk, zoveel aspecten ietwat overdreven of onnatuurlijk overkomen. Wanneer ik bijvoorbeeld nu probeer me de zaal voor de geest te halen is het daar ongewoon donker, en dat ondanks de wandlampen, de kaarsen op de tafels, de kroonluchters boven ons, die geen van alle de allesoverheersende duisternis lijken te kunnen verdrijven. Het tapijt is heel dik, zodat je je slechts met slepende tred kunt verplaatsen, en overal om je heen doen grijzende mannen in zwart jacquet dat dan ook, waarbij sommigen zelfs hun schouders naar voren duwen alsof ze tegen een orkaan optornen. Ook de obers met hun zilveren dienbladen buigen zich onder vreemde hoeken de gesprekken binnen. Er zijn nauwelijks dames aanwezig, en de dames die je ziet lijken zich vreemd afzijdig te houden en bijna onmiddellijk uit je blikveld te verdwijnen achter het woud van zwarte avondkostuums.

Zoals gezegd, ik ben ervan overtuigd dat die indrukken niet helemaal kloppen, maar zo staat de avond me voor de geest. Ik herinner me dat ik er star van stunteligheid bij stond en herhaaldelijk

een slokje nam, terwijl Osbourne met de ene gast na de andere be-
minnelijk een praatje maakte; de meesten van hen waren zeker der-
tig jaar ouder dan wij. Een paar keer heb ik wel degelijk geprobeerd
me in het gesprek te mengen, maar mijn stem klonk opvallend kin-
derlijk, en de meeste conversaties draaiden trouwens om mensen
of kwesties waar ik niets vanaf wist.

Na een poosje werd ik boos – op mezelf, op Osbourne, op de he-
le gang van zaken. Ik vond dat ik het volste recht had de mensen
om me heen te minachten, dat ze voor het merendeel uit waren op
gewin en eigenbelang en gespeend waren van enig idealisme of
maatschappelijk plichtsbesef. Gedreven door deze boosheid was ik
eindelijk in staat me van Osbourne los te rukken en me door de
duisternis naar een ander gedeelte van de zaal te begeven.

Ik belandde op een plek waar een kleine wandlamp een fletse
plas licht wierp. Het was er minder druk, en ik zag een man van een
jaar of zeventig met zilvergrijs haar, die met zijn rug naar het ver-
trek stond te roken. Het duurde even voordat ik doorkreeg dat hij
in een spiegel staaarde, en inmiddels had hij gezien dat ik naar hem
keek. Ik wilde al haastig doorlopen toen hij zonder zich om te
draaien vroeg: ‘Hebt u het naar uw zin?’

‘Ja hoor,’ antwoordde ik met een luchtig lachje. ‘Jazeker. Een ge-
weldige avond.’

‘Maar een beetje verloren, nietwaar?’

Ik aarzelde, waarna ik nogmaals lachte. ‘Misschien een beetje. Ja,
inderdaad.’

De man met het zilvergrijze haar draaide zich om en monsterde
me. Toen zei hij: ‘Ik kan u van sommige aanwezigen wel vertellen
wie het zijn, als u daar prijs op stelt. Als er iemand bij is met wie u
graag zou willen praten, kan ik met u meegaan en u voorstellen.
Wat vindt u daarvan?’

‘Dat zou heel vriendelijk van u zijn. Werkelijk heel vriendelijk.’

‘Mooi.’

Hij kwam een stapje dichterbij en nam het voor ons zichtbare
gedeelte van de zaal in ogenschouw. Terwijl hij zich naar me toe
boog attendeerde hij me vervolgens op deze en gene. Zelfs als het
om een illustere naam ging was hij zo attent er omwille van mij aan

toe te voegen ‘de financier’, ‘de componist’, of wat van toepassing was. Bij de minder bekenden gaf hij een vrij gedetailleerde samenvatting van ’s mans carrière en legde uit waaraan hij zijn gewichtigheid ontleende. Ik geloof dat hij me net aan het vertellen was over een geestelijke die vrij dicht bij ons stond toen hij zichzelf opeens onderbrak en zei: ‘Aha. Ik merk dat de aandacht verslapt.’

‘Neemt u me alstublieft niet kwalijk...’

‘Welnee. Volkomen natuurlijk per slot van rekening. Een jonge kerel als jij.’

‘Ik verzeker u...’

‘Je hoeft je niet te verontschuldigen.’ Hij lachte even en gaf een por tegen mijn arm. ‘Je vindt haar knap, hè?’

Ik wist niet goed hoe ik moest reageren. Ik kon moeilijk ontkennen dat ik was afgeleid door de jonge vrouw een paar meter links van ons, die op dat moment in gesprek was met twee mannen van middelbare leeftijd. Maar die eerste keer dat ik haar zag vond ik haar eigenlijk helemaal niet knap. Het kan best zijn dat ik op de een of andere manier meteen al, op het eerste gezicht, die eigenschappen gewaarwerd waarvan ik sindsdien heb ontdekt dat ze zo’n belangrijk deel van haar vormden. Wat ik zag was een kleine, vrij ranke jonge vrouw met donker haar tot op de schouders. Hoewel ze op dat moment duidelijk probeerde de mannen met wie ze sprak voor zich te winnen, zag ik in haar glimlach iets wat van het ene moment op het andere in spot zou kunnen omslaan. Haar licht gebogen schouders, als van een roofvogel, gaven haar houding iets samenzweerderigs. Vóór alles viel me een bepaald trekje rond haar ogen op – een soort strengheid, iets egoïstisch veeleisends – dat, zo wordt me achteraf duidelijk, de voornaamste reden was dat ik haar die avond zo geboeid gadesloeg.

Terwijl we allebei nog naar haar stonden te staren keek ze onze kant op, en toen ze mijn metgezel herkende schonk ze hem een vluchtige, koele glimlach. De man met het zilvergrijze haar groette haar met een handgebaar en een beleefd hoofdknikje.

‘Een charmante jongedame,’ mompelde hij terwijl hij me meetroonde. ‘Maar voor een jongeman als jij is het zinloos om tijd te verdoen met haar achterna te lopen. Dat bedoel ik niet onaardig, je

lijkt me best een keurige jongen. Maar dat is juffrouw Hemmings, moet je weten. Juffrouw *Sarah* Hemmings.'

De naam zei me niets. Maar hoewel mijn gids me eerder heel gewetensvol de achtergrond had verschaft van degenen die hij aanwees, noemde hij de naam van deze vrouw in de kennelijke veronderstelling dat die me bekend was. En zo kwam het dat ik knikte en zei: 'O ja. Dus dat is juffrouw Hemmings.'

De heer bleef staan en nam de zaal vanaf ons nieuwe standpunt in ogenschouw.

'Eens even kijken. Ik neem aan dat je iemand zoekt die je een beetje vooruithelpt in het leven? Klopt dat? Zit er maar niet mee. In mijn jonge jaren heb ik ongeveer hetzelfde spelletje gespeeld. Eens even kijken. Wie hebben we daar?' Toen wendde hij zich plotseling weer naar me toe om te vragen: 'Wat zei je ook alweer, wat was je met je leven van plan?'

Tot dan toe had ik hem natuurlijk nog helemaal niets verteld. Maar nu antwoordde ik na een lichte aarzeling eenvoudig: 'Detective.'

'Detective? Hm.' Hij keek de zaal weer rond. 'Je bedoelt... rechercheur van politie?'

'Meer privédetective.'

Hij knikte. 'Dat spreekt, dat spreekt.' Diep in gedachten nam hij een trekje van zijn sigaar. Toen vroeg hij: 'Je bent toevallig niet geïnteresseerd in musea? Die man daarginds ken ik al jaren. Musea. Schedels, relikwieën, dat soort dingen. Geen belangstelling? Dacht ik al.' Hij tuurde de zaal verder rond, af en toe zijn nek rekkend om iemand beter te kunnen zien. 'Veel jongemannen,' zei hij ten slotte, 'dromen er natuurlijk van om detective te worden. Ik vroeger ook, moet ik bekennen, als mijn verbeelding met me op de loop ging. Op jouw leeftijd ben je heel idealistisch. Je wilt dolgraag dé detective van je tijd worden. In je eentje al het kwaad op de wereld uitroeien. Loffelijk. Maar heus, jongeman, het is ook heel nuttig om, laten we zeggen, nog een paar pijlen op je boog te hebben. Want over een paar jaar – ik bedoel dat niet onaardig – maar over niet al te lange tijd sta je er heel anders tegenover. Ben je geïnteresseerd in meubels? Dat vraag ik omdat daarginds Hamish Robertson staat, in hoogsteigen persoon.'

‘Oom Christopher, kom eens kijken.’

We baanden ons voorzichtig een weg door een dichte bos brandnetels tot we bij een soort reling kwamen. Toen zag ik de velden aan de dalkant omlaagglooiën.

‘Het is een prachtig uitzicht,’ zei ik.

‘Vanaf het kerkhof kun je nog verder kijken. Overweegt u nooit om hier ook te komen wonen? Londen is tegenwoordig veel te druk.’

‘Het is niet meer wat het geweest is, dat klopt.’

We bleven even naast elkaar naar het uitzicht kijken.

‘Ik vind het vervelend,’ zei ik tegen haar, ‘dat ik de laatste tijd niet zo vaak hier ben geweest. Het is alweer maanden geleden, geloof ik. Ik snap niet wat ik allemaal heb uitgevoerd.’

‘O, maakt u zich over mij maar niet te veel zorgen.’

‘Maar ik maak me wel zorgen. Natuurlijk maak ik me zorgen.’

‘Ik heb het allemaal verwerkt,’ zei ze, ‘alles van het afgelopen jaar. Ik zal nooit meer zoiets doms proberen. Dat heb ik u al beloofd. Het is gewoon een bijzonder nare tijd geweest, dat is alles. Bovendien is het nooit echt mijn bedoeling geweest. Ik heb ervoor gezorgd dat het raam openstond.’

‘Maar je bent nog een jonge vrouw, Jenny. Er ligt nog zo veel voor je in het verschiet. Het stemt me al treurig dát je zoiets hebt overwogen.’

‘Een jonge vrouw? Eenendertig, geen kinderen, geen huwelijk. Ik heb inderdaad nog wel de tijd, denk ik. Maar ik zal de wilskracht moeten zien te vinden, weet u, om het allemaal nog eens door te maken. Ik ben tegenwoordig zo moe dat ik wel eens denk dat ik graag zou kiezen voor een rustig leven alleen. Dan zou ik ergens in een winkel kunnen werken, een keer per week naar de bioscoop gaan en niemand kwaad berokkenen. Er is niets verkeerd aan zo’n leven.’

‘Maar je kiest er niet voor. Het lijkt me niets voor de Jennifer die ik ken.’

Ze lachte kort. ‘Maar u hebt geen idee hoe het is. Een vrouw van mijn leeftijd, die in een oord als dit op zoek is naar romantiek. Pensionhoudsters en gasten die over je kletsen zodra je een stap buiten

je kamer doet. Wat moet ik eigenlijk beginnen? Een advertentie zetten? Nou, dan zouden ze allemaal pas echt gaan kletsen – niet dat die mensen me ook maar iets kunnen schelen.’

‘Maar je bent een heel aantrekkelijke vrouw, Jenny. Ik bedoel, als de mensen naar je kijken zien ze je geestkracht, hoe vriendelijk en zachtaardig je bent. Ik ben ervan overtuigd dat het leven nog iets voor je in petto heeft.’

‘Denkt u dat de mensen mijn geestkracht zien? Oom Christopher, dat is alleen omdat u naar me kijkt en nog steeds het kleine meisje ziet dat u eens hebt gekend.’

Ik draaide me om en bestudeerde haar aandachtig. ‘O, maar dat is er ook nog steeds,’ zei ik. ‘Ik zie het. Het is er nog, het wacht onder de oppervlakte. De wereld heeft je niet zo drastisch veranderd als je denkt, lieve kind. Hij heeft je een schok bezorgd, meer niet. En tussen twee haakjes, ik verzeker je dat er heus nog wel een paar fatsoenlijke mannen op de wereld rondlopen. Je moet alleen ophouden met je uiterste best te doen ze uit de weg te gaan.’

‘Goed, oom Christopher. Ik zal proberen het de volgende keer beter te doen. Als er een volgende keer is.’

Even bleven we nog naar het uitzicht kijken; een zachte wind blies ons in het gezicht. Ten slotte zei ik: ‘Ik had meer voor je moeten doen, Jenny. Daar heb ik nu spijt van.’

‘Maar wat had ú nou kunnen doen? Als ik het in mijn domme hoofd haal om...’

‘Nee, ik bedoelde... Ik bedoelde vroeger. Toen je opgroeide. Ik had vaker bij je moeten zijn. Maar ik had het te druk met het oplossen van de wereldproblemen. Ik had veel meer voor je moeten doen dan ik heb gedaan. Daar heb ik spijt van. Zo. Dat heb ik altijd al willen zeggen.’

‘Waarom zou u zich verontschuldigen, oom Christopher? Hoe zou het zonder u met me zijn afgelopen? Ik was wees, ik had niemand. U mag u nooit meer verontschuldigen. Ik heb alles aan u te danken.’

Ik stak mijn hand uit naar het vochtige spinnenweb dat tussen het hek gespannen zat. Het ging kapot en bleef aan mijn vingers hangen.

‘O, dat vind ik zo’n afschuwelijk gevoel!’ riep ze uit. ‘Daar kan ik niet tegen!’

‘Ik vind het juist wel prettig. Als jongen trok ik er zelfs mijn handschoenen voor uit.’

‘O, hoe kúnt u?’ Ze schaterde het uit, en opeens zag ik de Jennifer van vroeger. ‘En u, oom Christopher? Gaat ú dan nooit trouwen? Denkt u daar nooit aan?’

‘Daar is het nu echt te laat voor.’

‘Och, dat weet ik nog zo net niet. U redt het aardig in uw eentje. Maar u bent er ook niet helemaal tevreden mee. Niet echt. U wordt er somber van. Denkt u er nog maar eens over na. U hebt het vaak over uw vriendinnen. Is daar niet eentje bij die u wil hebben?’

‘Ze willen me te lunchen hebben. Maar daar blijft het zo’n beetje bij, vrees ik.’ Toen vervolgde ik: ‘Er is wel eens iemand geweest. Lang geleden. Maar dat is op de bekende manier afgelopen.’ Ik lachte kort. ‘Mijn grootse roeping heeft al met al veel dingen in de weg gestaan.’

Ik heb me waarschijnlijk van haar afgewend. Ik voelde dat ze mijn schouder aanraakte en toen ik me omdraaide keek ze me teder aan.

‘U moet niet altijd zo verbitterd over uw carrière praten, oom Christopher. Ik heb u altijd zo bewonderd om wat u probeerde te bereiken.’

‘Probeerde, dat is het goede woord. Uiteindelijk stelt het allemaal maar weinig voor. Maar goed, dat ligt nu allemaal achter me. Mijn grootste ambitie in het leven is tegenwoordig om die reuma op afstand te houden.’

Jennifer glimlachte opeens en stak haar arm door de mijne. ‘Ik weet wat we gaan doen,’ zei ze. ‘Ik heb een plannetje. Ik heb een besluit genomen. Ik zoek een aardige, fatsoenlijke man om mee te trouwen, en dan neem ik drie, nee, vier kinderen. En dan gaan we ergens hier in de buurt wonen, waar we altijd over dit dal kunnen gaan uitkijken. En dan kunt u dat benauwde flatje in Londen opgeven en bij ons intrekken. Als uw vriendinnen u toch niet willen hebben kunt u de functie van oom voor al mijn toekomstige kinderen op u nemen.’

Ik beantwoordde haar glimlach. ‘Dat is zo te horen een prachtig plan. Al weet ik niet of je echtgenoot het wel zo leuk zal vinden om mij in zijn eigen huis aldoor om zich heen te hebben.’

‘O, dan richten we wel ergens een oud schuurtje of zoiets voor u in.’

‘Nou nou, dat klinkt aanlokkelijk. Als jij je aan jouw deel van de overeenkomst houdt, zal ik er nog eens over nadenken.’

‘Als dat een belofte is zou ik maar uitkijken. Want ik ben vast van plan het te laten doorgaan. Dan móet u wel in uw schuurtje komen wonen.’

Gedurende de afgelopen maand, terwijl deze grauwe dagen in Londen zich aaneenregen en ik door Kensington Gardens dwaalde in gezelschap van herfsttoeristen en kantoorpersoneel met lunchpauze, waarbij ik af en toe een oude kennis tegenkwam en wel eens met hem ging lunchen of theedrinken, moest ik vaak terugdenken aan mijn gesprek met Jennifer op die ochtend. Het valt niet te ontkennen dat het me heeft opgemonderd. Er is alle reden om aan te nemen dat ze door de donkere tunnel in haar leven is gegaan en aan de andere kant tevoorschijn is gekomen. Wat haar daar wacht staat nog te bezien, maar ze is van nature niet iemand die het gauw opgeeft. Nee, het is zeer wel mogelijk dat ze het programma dat ze – slechts half bij wijze van grapje – heeft geschetst op die ochtend dat we over het dal uitkeken, ten uitvoer zal leggen. En als over een paar jaar alles inderdaad volgens haar wensen is verlopen, dan is het niet uitgesloten dat ik op haar voorstel om bij haar op het platteland te komen wonen zal ingaan. Uiteraard spreekt dat schuurtje van haar me niet erg aan, maar ik zou altijd een cottage in de buurt kunnen nemen. Ik ben blij dat ik Jennifer heb. We begrijpen elkaars zorgelijkheden instinctief, en gesprekken zoals dat op die ijzig koude ochtend zijn in de loop der jaren een bron van troost voor me gebleken.

Aan de andere kant zou het buitenleven wel eens te rustig kunnen zijn, en ik ben de laatste tijd nogal op Londen gesteld geraakt. Bovendien word ik van tijd tot tijd nog steeds benaderd door mensen die zich mijn naam van voor de oorlog herinneren en mijn ad-

vies over een bepaalde kwestie willen inwinnen. Vorige week nog, toen ik bij de Osbournes ging dineren, werd ik voorgesteld aan een vrouw die onmiddellijk mijn hand pakte en uitriep: 'Wilt u zeggen dat u dé Christopher Banks bent? De detective?'

Het bleek dat ze een groot deel van haar leven in Singapore had gewoond, waar ze 'een heel goede vriendin' van Sarah was geweest. 'Ze had het aldoor over u,' zei ze tegen me. 'Ik heb echt het gevoel dat ik u al ken.'

De Osbournes hadden nog diverse andere gasten uitgenodigd, maar toen we aan tafel gingen bleek ik naast de bewuste vrouw te zitten, en onvermijdelijk kwam ons gesprek weer op Sarah.

'U was toch een goede vriend van haar, hè?' vroeg ze op een gegeven moment. 'Ze sprak altijd vol bewondering over u.'

'We waren goede vrienden, jazeker. Maar we zijn elkaar natuurlijk een beetje uit het oog verloren toen zij eenmaal naar de Oost was gegaan.'

'Ze had het vaak over u. Ze zat vol verhalen over de beroemde detective, daar kon ze ons prima mee vermaken als we het bridgen beu waren. Ze sprak altijd erg lovend over u.'

'Ik vind het een roerende gedachte dat ze zich mij nog zo goed kon herinneren. Zoals ik al zei, we zijn elkaar een beetje uit het oog verloren, al heb ik wel nog een brief van haar gekregen, een jaar of twee na de oorlog. Tot dan toe had ik geen idee hoe ze de oorlog was doorgekomen. Ze deed de internering luchtig af, maar ik weet zeker dat het geen pretje is geweest.'

'O, ik ben ervan overtuigd dat het allerminst een pretje was. Hetzelfde lot had mijn man en mij maar heel gemakkelijk ook kunnen treffen. We hebben kans gezien om net op tijd naar Australië te komen. Maar Sarah en monsieur De Villefort vertrouwden altijd heel erg op de voorzienigheid. Het was zo'n stel dat 's avonds zonder vooropgezet plan de deur uit ging, en dan zagen ze wel wie ze toevallig tegenkwamen. Meestal een charmante instelling, maar niet als de Japanners voor de deur staan. Hebt u hem ook gekend?'

'Ik heb nooit het genoegen gehad de graaf te ontmoeten. Ik heb begrepen dat hij na Sarahs dood naar Europa is teruggekeerd, maar onze wegen hebben elkaar nooit gekruist.'

‘O, uit de manier waarop ze over u sprak heb ik opgemaakt dat u met allebei goed bevriend was.’

‘Nee. U moet weten dat ik Sarah eigenlijk alleen heb gekend tijdens een eerdere periode in haar leven. Misschien kunt u helemaal geen antwoord op mijn vraag geven. Maar maakten ze op u de indruk dat ze een gelukkig paar waren, Sarah en die Fransman?’

‘Een gelukkig paar?’ Mijn tafeldame dacht even na. ‘Je weet het natuurlijk nooit zeker, maar ik moet eerlijk zeggen dat je moeilijk iets anders kon denken. Ze leken heel erg aan elkaar verknocht. Ze hadden niet veel geld, en dat betekende dat ze nooit zo zorgeloos konden leven als ze misschien hadden gewild. Maar de graaf leek altijd zo, tja, zo romántisch. U lacht, meneer Banks, maar dat is precies het goede woord. Hij was kapot van haar dood. De internering heeft haar gezondheid gebroken, weet u. Net als zoveel anderen is ze nooit meer helemaal de oude geworden. Ik mis haar heel erg. Zo’n charmant iemand om mee om te gaan.’

Sinds die ontmoeting van vorige week heb ik Sarahs brief een paar keer tevoorschijn gehaald en herlezen – de enige brief die ik heb ontvangen nadat onze wegen zich al die jaren geleden in Sjanghai scheidde. Hij is gedateerd 18 mei 1947 en is geschreven vanuit een regeringspost in Malakka. Misschien hoopte ik, na mijn gesprek met haar vriendin, tussen die tamelijk formele, bijna nietszeggend aardige regels door een tot dan toe verborgen dimensie te ontdekken. Maar de brief geeft nog steeds niet veel meer prijs dan de ruwe contouren van haar leven sinds haar vertrek uit Sjanghai. Ze beschrijft Macao, Hongkong en Singapore als ‘enig’, ‘kleurrijk’ en ‘boeiend’. Haar Franse levensgezel wordt verscheidene malen genoemd, maar altijd terloops, alsof ik alles wat van belang was al van hem wist. Opgewekt heeft ze het over de internering onder de Japanners, en ze doet haar gezondheidsproblemen af als ‘tamelijk irritant’. Ze informeert beleefd hoe het met mij gaat en noemt haar eigen leven in bevrijd Singapore ‘best uit te houden’. Het is zo’n brief die je ergens in het buitenland op een middag impulsief schrijft aan een kennis aan wie je vage herinneringen bewaart. Slechts eenmaal, tegen het einde, schuilt in de toon de intimiteit die we eens deelden.

‘Ik wil jou wel bekennen, m’n lieve Christopher,’ schrijft ze, ‘dat ik indertijd op z’n zachtst gezegd teleurgesteld was over de manier waarop het tussen ons is afgelopen. Maar maak je geen zorgen, ik ben allang niet meer boos op je. Hoe zou ik boos kunnen blijven nu het lot me uiteindelijk zo goed gezind is geweest? Bovendien ben ik nu de overtuiging toegegaan dat het voor jou de juiste beslissing was om die dag niet met me mee te gaan. Je had altijd het gevoel dat je een opdracht moest vervullen, en ik heb zo’n idee dat je je nooit met hart en ziel aan iets of iemand had kunnen wijden voordat je dat had gedaan. Ik kan alleen maar hopen dat je taken er inmiddels op zitten en dat ook jij het soort geluk en kameraadschap hebt kunnen vinden dat ik de laatste tijd bijna als vanzelfsprekend ben gaan beschouwen.’

Die alinea’s van haar brief – en die laatste regels in het bijzonder – hebben een enigszins onwaarachtige klank. Een subtiele suggestie waarvan de hele brief – plus het feit dát ze me op dat moment heeft geschreven – is doortrokken, strookt niet met haar verhalen over dagen vol ‘geluk en kameraadschap’. Was haar leven met haar Franse graaf werkelijk het leven waarnaar ze die dag dat ze in Sjanghai de steiger op stapte op zoek ging? Om de een of andere reden betwijfel ik dat. Ik heb het idee dat ze net zozeer aan zichzelf denkt als aan mij als ze het heeft over plichtsbesef en hoe zinloos het is te proberen dat te ontlopen. Misschien zijn er mensen die in staat zijn hun leven te leiden zonder zich door dergelijke zorgen te laten bemlemmeren. Maar mensen zoals wij zijn voorbestemd de wereld als wees tegemoet te treden en vele jaren lang de schimmen van verdwenen ouders na te jagen. Er zit niets anders op dan te proberen onze opdrachten tot een goed einde te brengen, naar beste kunnen, want doen we dat niet, dan zal ons geen rust worden gegund.

Ik wil niet zelfgenoegzaam overkomen, maar terwijl ik hier in Londen mijn dagen slijt meen ik zelfs te kunnen opbiechten dat ik enigermate tevreden ben. Ik geniet van mijn wandelingen in de parken, ik bezoek de kunsttentoonstellingen, en de laatste tijd grasduin ik in de leeszaal van het British Museum steeds vaker met een dwaas soort trots in oude krantenverslagen over mijn zaken. Met andere woorden, deze stad is mijn thuis geworden, en ik zou het

niet erg vinden hier de rest van mijn dagen te moeten doorbrengen. Niettemin zijn er ook van die momenten dat een soort leegte mijn uren vervult, en ik zal Jennifers uitnodiging ernstig blijven overwegen.

